

Kulturdepartementet

Postboks 8030 Dep.
0030 Oslo

Stavanger, 6. august 2014

Vedrørende: Høringsuttalelse fra Filmkraft Rogaland til ”Utredning av insentivordninger for film- og tv-produksjon”

Rogaland Filmkommisjon/Filmkraft Rogaland har også deltatt i prosessen rundt FilmRegs høringsuttalelse, og stiller oss således også bak denne.

I Oslo Economics ”Utredning av insentivordninger for film- og tv-produksjon” finnes det noen svakheter og mangler, som får konsekvenser for konklusjonen. Vi vil her ta tak i noen av de punktene vi mener er av størst betydning, og forsøke å belyse disse.

4.2.1 – Direkte virkninger

Under overskriften ”Vridningseffekter av investeringsmidler og mulig overproduksjon av film” advares det mot overproduksjon av film basert på teorien om at subsidier kan føre til overproduksjon, som innebærer at samfunnet som helhet betaler for noe de egentlig ikke vil ha. Etter vår mening er ikke et slikt scenario spesielt relevant for Norge, ettersom det er høyst usannsynlig om vi i overskuelig fremtid vil være så konkurransedyktig på kostnadssiden at en evt. norsk insentivordning vil være avgjørende for om en film blir laget eller ikke. Dette gjelder først og fremst utenlandske filmer, men også norske – forutsatt at en eventuell insentivordning ikke kommer på toppen av eksisterende støtteordninger.

4.2.2 - Indirekte virkninger av økt produksjon

Utredningen tar kun for seg turisme og økt kompetanse i bransjen som spesifikke indirekte virkninger av økt produksjon som følge av en eventuell insentivordning for film og tv. Omdømme og potensiell økt eksport av øvrige varer og tjenester er ikke nevnt. Vi vil forsøke å belyse dette med et par eksempler:

Ringenes Herre og New Zealand.

Det har blitt snakket mye om turisme i kjølvannet av Ringenes Herre, men ikke så mye om hva filmene har gjort for det generelle omdømmet til New Zealand. Faktum er at Ringenes Herre har gjort New Zealand kjent for millioner av mennesker gjennom massiv eksponering, ikke bare i selve filmene, men i media generelt. Dette innebærer en positiv eksponering mot mange flere enn dem som har valgt å reise dit, ja faktisk vil vi argumentere for at eksponeringen også har nådd svært mange av dem som ikke engang har sett filmene. Dette bidrar å styrke New Zealands omdømme, samt New Zealandske merkevarers posisjon, i hele verden.

Denne produksjonen er også spesielt interessant av flere andre grunner.

-Ringenes Herre er en "Hollywood produksjon" men med New Zealandsk regissør. Den kulturelle verdien for New Zealand må derfor heller ikke undervurderes.

-Handlingen foregår i et fiktivt univers, men likevel vet de fleste hvor filmene er spilt inn, med god hjelp av Tourism New Zealands strategiske plan om å få maksimalt utbytte av mulighetene slike produksjoner representerer.

-Produksjonen er basert på en trilogi av en britisk forfatter, hvis inspirasjonskilder inkluderer Norge og norrøn litteratur. Vi har førstehånds informasjon om at Norge ville blitt vurdert som innspillingssted for Ringenes Herre dersom rammebetingelsene hadde vært mer fordelaktige, med de mulighetene det ville medført.

"Hollywood" og product- & place-placement.

Amerikansk kommersiell film har i tillegg til å synliggjøre amerikansk kultur og merkevarer, også betydd svært mye for en rekke steder og merkevarer i andre deler av verden. Slike indirekte

virksomheter er en av de viktigste årsakene til at mange land og stater innfører insentivordninger for film og tv. Det er svært verdifullt å være synlig i store fiksjonsfilmer, da dette gir massiv eksponering og effektiv markedsføring til betydelig lavere kostnad enn andre alternativer. "Steds plassering" i film blir som regel ikke oppfattet som plantet, og informasjonen som formidles oppleves derfor også som mer troverdig enn i for eksempel reklame og oppdragsfilm.

4.3.6 – Kompetanse

OE tenker snevert når de drøfter kompetanseheving i bransjen, kompetanseheving kan da vel ikke kun ha betydning for samfunnet kortsiktig, men også langsiktig. Da blir det feil å bruke den nåværende situasjonen som utgangspunkt for å estimere betydning for samfunnet, uten å ta høyde for en potensielt betydelig vekst i bransjen.

4.3.7 - Press fra andre bransjer

Angående press fra andre bransjer om lignende ordninger har de ikke spesifikk informasjon eller drøftet lignende scenarioer fra andre land med insentivordninger som for eksempel New Zealand. Når aktører som Norsk Industri, Virke og LO engasjerer seg i favør av en insentivordning, betyr jo det at de mener at en insentivordning for film- og tv-produksjon er positivt for næringslivet for øvrig. En kompetent film- og tv-bransje blir en stadig viktigere brikke i samfunnsøkonomien, og når denne bransjen får bedre rammebetingelser, vil det også styrke konkurransekraften i andre næringer.

4.4.1 – Skattekonkurranse og <<race to the bottom>>

Konkurransen mellom land med insentivordningen må ses på fra forskjellige vinkler. Storbritannia og Irland er land med noe lik geografi, Norge vil helt klart ha en konkurransefordel med sitt dramatiske landskap, sesongbetonte klima, infrastruktur og beliggenhet til tross for noen prosent lavere støtteordning.

En mer omfattende analyse ville kunne gi mer presise beregninger ift. samfunnsøkonomisk lønnsomhet for de forskjellige scenarioene. Dette ville vært et nyttig verktøy for å lage en ordning med optimal balanse mellom lønnsomhet (som er en forutsetning) og konkurranseevne. Vi mener imidlertid at selv en meget konkurransedyktig ordning vil gi betydelig samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

4.4.2 – Kapasitet i film- og TV-bransjen og nært tilknyttede bransjer

OE peker ut bekymringer om det er tilstrekkelig kapasitet i filmbransjen, etter å ha intervjuet aktører i bransjen. Vi har jevnlig dialog med filmarbeidere både i Oslo og Rogaland, og har de siste par årene registrert at selv de dyktigste og mest erfarne, i større grad enn tidligere må gjøre andre ting enn spillefilm for å få tilstrekkelig inntekt. Dette fører på kort sikt til at de med noe mindre erfaring blir presset ut, og på lang sikt at faglig kompetanse blir tynnet ut.

Oppsummering og konklusjon

Helhetlig virker det som Oslo Economics er positive til en insentivordning i Norge. Analysen finner positive effekter fra de studerte landene. På den andre siden er drøftingene/konklusjonene angående dynamiske forhold, konkurransedyktighet og den helhetlige samfunnsøkonomiske analysen noe usikker og preget av antagelser. Vi mener at en grundigere og kvalitativt sterkere analyse ville resultert i en mer entydig konklusjon i retning av at de samfunnsøkonomiske effektene av en godt balansert insentivordning for film- og tv-produksjon i Norge vil være svært positive. På lengre sikt vil økt produksjonsvolum også føre til økt spisskompetanse, som igjen betyr bedre verktøy både for norske og utenlandske produsenter. Bedre verktøy gjør det mulig å lage bedre filmer som kan eksponere både norsk kultur og norsk natur for et større publikum, nasjonalt og internasjonalt. I sum kan dette gi Norge svært stor eksponeringsverdi.

Øyvind Hollo-Klausen

Filmkommisjonær

Filmkraft Rogaland

Anders Olvin

Student

West Chester University of Pennsylvania

Med vennlig hilsen
Filmkraft Rogaland AS

Øyvind Hollo-Klausen
Filmkommisjonær

Epost: hollo-klausen@filmkraft.no
Mobil: +47 90579052